

ISTRAKON 2006.

UVODNIK

Štovani štioče, dok sam sastavljao ovaj "Parsek" specijal, posebni broj povodom Istrakona 2006. godine, saznao sam da je umro Stanisław Lem. Više o tome pročitaj na u osmrtnici- pisao sam takoreći izravno u prijelom.

Najava iz prošlog broja - kako će se Tvoj omiljeni fanzin posvetiti hrvatskim pričama - ostvaruje se već sada. Doduše, radi se o reprintu klasične priče hrvatskog SF-a, *Vješticama iz Castille* autora poznatog kao John Bistort. I tu počinju problemi. No, ne ću ih potanko opisivati, jer je tome posvećen opsežan *blurb* (v. desno), već ću samo spomenuti kako je *classic reprint* koje hrvatske priče već odavno bio u planu... Stvaranje antologije hrvatskog SF samo je ubrzalo ovu nakanu.

Od ostalih materijala, tu je recenzija drugog kola "Biblioteke SFera" - zbirki priča autora Zorana Krušvara, Dalibora Perkovića, Zorana Pongrašića te Zorana Vlahovića. Ta recenzija predstavlja moj stari dug. Premda nemam namjeru po uvodnicima ni naricati, ni ispričavati se,

ovdje ću napraviti malu iznimku. Naime, taj je prikaz *long overdue*, što bi rekli Anglosasi. S druge, strane, predmetne su zbirke starile kao dobro vino, sad su lijepo odležane, a u ostalom nije zgorega podsjetiti čitateljstvo "Parseka" na njih.

Fandomske vijesti su izostale jer sam ih "ispucao" u prošlom, proljetnom broju, no očekujem već uskoro imati novu šaržu, odmah nakon Istrakona. Što se tiče ostaloga, čitajte sljedeći broj, sferakonski specijal.

Do tada, živjeli!

U Zagrebu, 28. ožujka 2006.

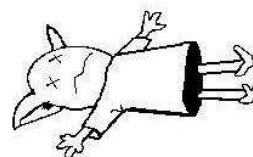
"Parsek" na webu:

<http://parsek.sfera.hr/>

Kontakt:

parsek@sfera.hr

B.Švel

PARSEK je paradoksalno-sekularno glasilo SFere, Društva za znanstvenu fantastiku, IV. Podbrežje 5, 10000 Zagreb. Izlazi kvartalno i još ponekad. Naslovnica: Branimir Stipčević Bane. Svi prilozima vlasništvo i copyright autora. Uredio i prelomio: Boris Švel.

John Bistort

VJEŠTICE IZ CASTILLE

Priča *Vještice iz Castille* Johna Bistorta jedna je od onih koje su prvobitno bile uvrštene u knjigu *Ad Astra - Antologija hrvatske znanstveno-fantastične novele 1976. - 2006.* Objavljena je u *Siriusu* broj 37 iz srpnja 1979. i po svojoj kvaliteti predstavlja jednu od ponajboljih domaćih priča u tom periodu.

Kako znamo da je priča domaća, imajući u vidu englesko ime autora? Tako, što je tadašnji urednik Borivoj Jurković u uvodniku izričito napisao da se radi o domaćem autoru, skrenuvši čitateljima pažnju na njega. Dakle, netko se potpisao pseudonimom. I tu nastaju problemi.

Naime, 1979. je pojam "domaći" značio cijelu Jugoslaviju. Ako niste bili Slovenac, Makedonac ili pripadnik neke od narodnosti (Albanci, Mađari, Talijani, itd.), onda ste službeno govorili hrvatskim ili srpskim (odnosno srpskim ili hrvatskim) jezikom. Ne želeći ovdje uopće ulaziti u sve implikacije ovog naziva, vidljivi su problemi koji nastaju ako nakon 25 godina i cijepanja službeno jednog jezičnog prostora u tri do četiri, morate odrediti u koju književnost spada nepoznati autor, potpisan pseudonimom. Najlakši je način gledati izgovor (ijekavski, odnosno ekavski) kojim je priča napisana, te pojedine riječi i konstrukcije koje se koriste.

Posao olakšava činjenica da se u "Siriusu" nisu ijekavizirale priče autora iz Srbije, pa ih je (naravno, ako ih inače ne poznajete) lako prepoznati nakon nekoliko redaka. Slovenske i rijetke makedonske priče su bile prevedene, pri čemu je prevoditelj uvijek bio potpisan. Kako su *Vještice iz Castille* napisane ijekavicom, Tomislav Šakić i ja smo, kao urednici antologije, zaključili da je John Bistort, tko god bio, hrvatski autor.

Međutim, svi pokušaji da ustanovimo tko je on zapravo, ostali su bezuspješni. Pseudonima se ne sjeća više ni sam Jurković. Googlanje vodi do "Siriusa" 37 i ni koraka dalje. Stariji pisci i članovi SFere eventualno pamte priču, ali također nisu znali reći tko je to bio (niti se itko sam prijavio!). Upiti na forumima nisu dali rezultata. Pitali smo čak i Aleksandra B. Nedeljkovića, čovjeka koji se, doduše s osporavanim rezultatima, bavio poviješću našeg SF-a, ali je on samo odgovorio kako vjeruje da se radi o hrvatskom autoru, rezonirajući istom logikom kao i mi.

Ukratko, danas ne znamo tko je John Bistort i pripada li uopće hrvatskoj znanstveno-fantastičnoj književnosti. Naime, kasnije nam je palo na pamet da bi mogao biti i Crnogorac,

posebno kad smo analizirali anglicizirano ime glavnog lika u tekstu. Nismo mogli ustanoviti ni kakav je njegov spisateljski opus i ima li ga uopće. Jedan je od kriterija uvrštavanja u antologiju bio i taj da autor ima više od jedne objavljene priče. Na posljetku, iako smo priču *Vještice iz Castille* već prebacili u digitalni oblik, konačno smo ipak odustali od njena objavljivanja.

Međutim, da priča ne bi ostala zaboravljena, predajemo je "Parseku" na objavljivanje. Neka ovo bude uvod u Antologiju na kojoj smo Tomislav Šakić i ja radili dvije godine. Sjeti li se itko u međuvremenu tko se skrivao iza pseudonima John Bistort (a bilo bi zanimljivo znati i zašto), neka nam svakako javi!

Aleksandar Žiljak

Urednikova napomena: Prema raspoloživim informacijama, Ignacio Zuloaga y Zabaleta nije naslikao sliku "Vještice iz Castille", već "Vještice iz San Millána", i to godine 1907. Slika je danas u Argentini. Možda je ova diskrepancija posljedica slabog istraživanja uredništva "Parseka", a možda pak odraz jednog paralelnog svijeta u kojemu je John Bistort općepoznati i priznati pisac!

Netko je napisao da umjetnici vide svijet drugim očima nego ostali ljudi. Kako drugačije objasniti da je španjolski slikar Ignacio Zuloaga y Zabaleta u XIX. stoljeću mogao tako majstorski naslikati nešto što se dogodilo u davnoj prošlosti? Ili se to možda desilo u njegovo vrijeme?

Ako pogledate sliku "Vještice iz Castille", prepoznat ćete junakinje ove priče kako drugaricama po zanatu pričaju o svojim uzbudljivim i nevjerojatnim doživljajima.

* * *

Probudio se, prije aktiviranja krevetnog mehanizma za buđenje. Zamišljeno je zurio u mrak.

Tišinu jutra narušavao je samo tihi šum uređaja za pročišćavanje zraka. Prije polaska na zadatak uvijek su ga hvatale tmurne misli. Sve je češće sam po sebi postavljao pitanja o biti svoga poziva:

- Ima li sve to smisla? Ponovo treba početi raditi nakon skoro polumjesečnog odmora provedenog u potpunom neradu. Sve te izgubljene godine beskrajnog školovanja, profesija od koje baš nitko nema vidljive koristi, rintanje od jutra do mraka i onda, umjesto odmora, sramno čekanje da opet počne raditi, da mu netko drugi odredi: radi to i toliko... Ispitivač prošlosti, kakvo dekadentno zanimanje... Ali zar je mogao nešto učiniti protiv toga? Testirali su mu sposobnosti i odredili usmjerenje još kao djetetu, onda su ga dvadeset godina

izobražavali da bi bio ovo što je sada. Već je gotovo i zaboravio da postoji bilo što drugo osim provjeravanja prošlosti... Uostalom mora nešto raditi da bi živio. Zar je to lošije nego biti dijetetičar u algovrtu koji cijeli radni vijek prevrće smrdljive i ljigave alge? Ili profesionalni zabavljači, koji se vječito slaboumno kese i moraju glumiti da su uvijek izvrsno raspoloženi?

U redu, ponekad je dosadno, ali zna biti i vraški zanimljivo. Najgore od svega je na kraju praktičnog rada davati usmeni izvještaj MG-u. On traži logičnost i kratkoću, i na kraju želi potvrdu ili opovrgavanje do tada važeće sheme događaja... Ali i taj dijetetičar je u sličnoj situaciji, sheme uvijek mora ponovo, i to na isti način, ispitivati svaku novu generaciju biljaka; sastav, kvalitetu, reaktivnost. To mora biti pravo mučenje, mnogo gore od mog posla gdje uvijek ima nešto novo.

Zato dijetetičar vidi neposrednu korist od svog rada - svi moraju jesti da bi preživjeli - a ispitivanje prošlosti, kome to uopće treba? Ne, ipak se ne može uspoređivati s dijetetičarom, treba da uspoređuje više intelektualna zanimanja.

Opazio je da mu se u posljednje vrijeme sve češće motaju slične misli po glavi. Možda zato što, kako postaje sve stariji, sve više želi upoznati samoga sebe; prije su ga prožimale stvari iz vanjskog svijeta.

Uostalom, da li je i mogao očekivati nešto drugo? Ima pristojan standard, ni bolji ni gori nego drugi sa sličnim primanjima, ženu s kojom se odlično slaže i dvoje zdrave

djece. Što bi još trebalo postići? Političku karijeru ostavio je odavno, zahtijevala je više osobnog angažiranja i žrtava nego što je bio spreman dati. Naravno, s materijalne strane bi se isplatila, ali nisu ni bodovi sve. Kao kvalificirani navigator razmišljao je da se prijavi za mjesto oficira u svemirskom brodu: i taj je posao bio izvrsno plaćen, a znalo se i zašto: malo se našlo ljudi koji su pristajali da neprestano nose glavu u torbi. Na civilnom brodu ne bi bilo tako opasno, no nije se moglo utjecati na odluku o razmještanju na bojni ili civilni brod.

Bio je dovoljno iskren prema samome sebi da prizna kako ima premalo hrabrosti da odlučno raskrsti sa starim i počne nov život. Navikao se na sadašnje stanje, konačno nije ni tako neizdrživo biti ispitivač prošlosti. Mnogi prijatelji otvoreno su priznavali da mu zavide na poslu. I sam je bio svjestan da su visoki kvocijent inteligencije i odlične psiho-fizičke osobine, što se tražilo u poslu, sasvim poželjne osobine.

Krevet ispod njega se ohladio i počeo vibrirati, najprije lagano, da bi završio snažnim drmanjem. Isključio je uređaj za buđenje. Taj jednostavni pokret uvijek mu je odnosio potištenost kao što vjetar poslije kiše odnosi oblake. Stvarno, već dugo nije u svom vremenu izašao na otvoren prostor, zaželio se svježeg zraka i divlje, neuređivane prirode. Samo treba da odabere povoljnije temperaturno razdoblje, jer se osjećao neugodno na hladnoći, vjetrovitom vremenu i kiši.

U hodniku ispred karantenskih soba, momci su žurili u kupaonice. Karantenu prije putovanja, koja mu je prije bila tako mrska, prihvaćao je sada kao nešto što se razumije samo po sebi. Površno je pozdravio nekoliko poznatih, a ni drugi nisu izražavali familijarne osjećaje; naime od ispitivača prošlosti tražio se visok indeks poslovne introvertiranosti. Na zadatak su uvijek odlazila po trojica, to se zvalo princip fiksnih trojki, ali se samo izuzetno radilo zajedno. Najčešće se ljude raspoređivalo na udaljena, strategijski važna mjesta gdje su mogli komunicirati samo sa suvremenicima iz tog vremenskog razdoblja. Međusobno komuniciranje bilo je dopušteno samo izuzetno, u posebnim situacijama. Svaki pojedinac morao je biti sposoban da djeluje potpuno samostalno i originalno. Izrazito ekstrovertirani teško su podnosili takvu vrst izoliranosti.

Naslućivao je koji će zadatak dobiti. Već je dugo radio samo na istraživanju španjolske države, držao se pomalo i specijalistom za to područje.

Bio je čvrsto uvjeren da neće opet dobiti prethistoriju. Na prošlom putovanju obradili su slučajne uzroke od XI do X stoljeća prije nove ere. Podaci su se savršeno međusobno nadopunjavali, i nije bilo potrebno ponovo provjeravati.

O rasporedu po vremenskim razdobljima brinuo se centralni kompjutor Instituta za utvrđivanje historijskih činjenica. Svi podaci iz terenskih MG-a prenosili su se u centralu, gdje su ih opet obrađivali kritički, i ako je bilo ikakvih nejasnih važnih mjesta,

ekspedicija se ponavljala (takve stvari znale su se često dogoditi početnicima). Njihova trojka bila je suviše uigrana da bi propustila ili krivo interpretirala neki bitan element.

Graju u kabini pojačavao je razglas određujući pojedince u sektore prema rasporedu. Konačno su prozvali i njega:

- Dave Bolewitch 7354.1068-Labok, neka se javi u sektor F programatoru Mikushu! - ponovio je razglas nekoliko puta. Uvijek se prozivalo punim imenom da se spriječe zabune. Prve četiri brojke označavale su godinu rođenja, a završne broj u knjizi rođenih. Tek nedavno su odlučili da se uz ime uvede i mjesto rođenja.

Obradovao se! Ovaj put ga predosjećaj nije prevario, sektor F istraživao je događaje bliže od X stoljeća nove ere. Volio je raditi u povijesnom razdoblju. Ipak se susrećeš s ljudima koji su ti slični u mnogo čemu, a i materijalna strana bila je nešto povoljnija. Bliže razdoblje i važniji podaci, koji korigiraju dotadašnje činjenice, značili su i više bodova na isplatnoj listi.

Preostala dvojica iz njegove trojke već su čekala u uredu. Mikush je sjedio gotovo sakriven iza gomile vrpce i papira na tabli za pisanje:

- Svi na broju? Brzo otidite na komisijski liječnički pregled, i da ste gotovi za jedan sat. Ovaj put idete u veselo razdoblje, 1300-1350, detaljne upute, kao i obično, dobit ćete pismeno. Vremeplovi su jučer tehnički pregledani, uspio sam vam osigurati ljubičaste.

Iz tko zna kakvih razloga vremeplovi su se označavali bojama spektra. Najjednostavniji modeli, crveni (crveno uvijek označava opasnost, a doista su i bili opasni, čovjek se u njima gotovo potpuno prepuštao slijepim silama vremenskog toka), upotrebljavali su se danas samo za izobrazbu. Dalje su po ljestvici kvalitete slijedili narančasti, žuti i zeleni, svaki savršeniji u nekom detalju od prethodnoga, preko plavih do ljubičastih na kraju, opremljenih sa po jednim MG Special, računarom koji je mogao napraviti i sudjelovati skoro u svemu što možete zamisliti. Radio je potpuno samostalno, osim što mu je trebao ljudski glas da mu zada neki zadatak. Opasnosti puta u ljubičastom vremeplovu mogle su se zanemariti.

Sve mu je to proletjelo kroz glavu dok je čekao u svlačionici na obavezni pregled prije leta.

"Ovaj put mora da će biti gusto, čim riskiraju ljubičaste za nas" - pomislio je.

Pregled je bio rutinski i za njega i za liječnike koji su ga ispitivali. Nije mislio ni na što, jednostavno se opustio, i samo to što je stajao sprečavalo ga je da ne zaspi.

Osjetio je žmarce ugone dok su ga toplim rukama pipali po vratu, ježio bi se kada bi im prislonili hladne instrumente na kožu.

Svi rezultati su zadovoljili.

Dok je pisac štampao zapisnik, odveli su ga u tamnu komoru da prekontroliraju funkcioniranje cerebralnog inhibitora.

- Uključi inhibiciju - naredio je tehničar komornom kontroloru, a zatim elektrodama pretražio simetrična mjesta na lubanji. U komori se nije pojavilo crveno svjetlo, što je značilo da cerebralni inhibitor funkcionira uredno.

Jednom je, još na obuci, gledao holofilm o ugrađivanju vremenskih inhibitora. Mreža sićušnih platinskih niti uvlačila se polako u koru mozga do centara svijesti i mišljenja i povezivala sa sjajnim zrcem - mikrokompjutorskim cenzorom fiksiranim duboko u čvrstu tjemenu kost. Bilo je zabranjeno, pod prijetnjom konačne dezintegracije, utjecati na tok povijesti. Ispitivač prošlosti morao je ostati samo pasivan promatrač, zadovoljiti se time da registrira događaje. Bilo mu je potpuno nemoguće da utječe na njih. Čak i u životnoj opasnosti nije mogao nekoga ozlijediti, samo bi se dezintegrirao na mjestu gdje mu prijete opasnost i reintegrirao u receptoru vremeplova. Cerebralni inhibitori sprečavali su ga i da, makar u nagovještaju, na bilo koji način spomene budućnost iz koje potječe, da obavijesti ljude iz prošlosti o svojim zadacima ili da ih nečemu podučiti. Cenzura je dopuštala da se vlada samo kao prosječan, običan čovjek tog doba. Inhibitori, podešavani prije svakog zadatka, vadili su se tek kada bi se završio radni vijek, a za vrijeme odmora između dvaju zadataka samo su ih inaktivirali.

- Kada si rođen? - ipak je zapitao liječnik da provjeri djelotvornost inhibicije.

Iz grla mu jednostavno nije izlazio nikakav glas, iako se vidljivo naprezao da

odgovori istinito. Liječnik je potpisao zapisnik.

Međutim, gonadni inhibitori spermatogeneze nisu zadovoljili provjeru. I njih se uključivalo pri putovanju na zadatak. Seksualnu apstinenciju je bilo teško izdržati, zadaci su rijetko trajali kraće od mjesec-dva. Osoblje na specijalnim zadacima ostajalo je i više godina na istom teritoriju. Mogli su se i oženiti, no gonadni inhibitori sprječavali su da dobiju potomstvo s nekom ženom iz prošlosti.

Uputili su ga na operaciju. Znao je da sve skupa vjerojatno neće trajati duže od dvadeset minuta, ali ako prekorači granicu od jedan sat koju je postavio Mikush, opet će biti nervoze i trčanja. Užurbanost i napetost uvijek su kod njega izazivali tjeskobu - kako možeš u kratkom roku obaviti posao za koji ti treba mnogo više vremena.

Što se njega tiče, mogli su slobodno potpuno izvaditi gonadne inhibitore. Bio je subspecijaliziran za područje Španjolske i nimalo mu se nije sviđalo valjanje s prljavim Majeritskim prostitutkama. Jedan posjet bordelu bio je sasvim dovoljan da više nikada ne poželi otići tamo. Na terenu se radije potpuno koncentrirao na savjesno izvršavanje zadataka. Neki ispitivači su se, naprotiv, potpuno identificirali s narodom i vremenom u kome bi se našli, nastojali su da isprobaju sve, bez obzira ima li ili nema veze sa zadatkom. To je, vjerojatno, bilo samo popuštanje izvjesnoj hedonističkoj crti u njihovu karakteru.

Dave je držao da treba ostati uvijek malo distanciran, samo tako se moglo uistinu objektivno ocijeniti neku situaciju.

Operacija i punjenje ispražnjenih akumulatora trajali su pola sata, tako mu je ostalo nekoliko minuta da u kantini popije čašicu stimulansa i stigne do Mikusha bez žurbe.

* * *

Odvezli su se do svemirske luke i predali upute otpremniku broda da ih otpečati i pročita. Pravilo da se upute čitaju svim članovima trojke moralo se poštovati (tako se u slučaju potrebe znalo gdje se svaki od njih nalazi i kako mogu uspostaviti kontakt).

- Samo ukratko ćemo - otpremniku se žurilo - početak tog stoljeća spada u razdoblje *reconquiste*, ponovnog osvajanja Pirinejskog poluotoka iz ruku Arapa, koje sve više potiskuju na jug. Formiraju se manje kršćanske državice i jačaju svoju privrednu moć osvajanjem okolnih teritorija... To su otprilike podaci kojima raspolažemo. Kao što vidite, prilično magloviti i nejasni, na vama je da osvijetlite stvar što je moguće bolje. Nemojte propustiti da proučite i klasnu pozadinu.

Na prvi pogled posao je izgledao potpuno jednoznačno definiran, ali Dave je već iz iskustva znao da se riječima izrečen zadatak redovito doima jasno i jednostavno. Stvarno učiniti nešto uvijek je vrlo teško. Razumljivo zašto su dobili ljubičaste vremeplove, u ratnom razdoblju MGS se uz

sve ostalo morao brinuti i za njihovu osobnu sigurnost.

Prema planu Dave je bio raspoređen u centralno područje, Castillu i Kataloniju.

Pedeset godina je dugo vremena, takvo razdoblje se uvijek pregledava u skokovitim presjecima, na svakih nekoliko godina ostaje se nekoliko dana. Ako se nađe neki element koji odstupa od pisanih izvora, ostaje se i duže kako bi se važni ili nevažni događaji doživjeli i neposredno. Bili su nužni česti zahvati u fizionomiji i odjeći, svakako se moralo izbjeći da vas čovjek vidi danas, pa opet za pet godina potpuno istog i u potpuno istoj odjeći. MGS je u tome bio nenadmašiv. Trebalo ga je samo obavijestiti o planiranom zadatku i on bi, imajući u vidu opći prijašnji izgled, odmah materijalizirao odgovarajuću odjeću i dao savjete za izmjenu fenotipa.

Jezik nije predstavljao problem, u posljednje vrijeme duže su govorili španjolski nego vlastiti jezik. Pri pripremi projekta odlučeno je da svi sudionici nauče kastiljansko narječje, ono je u toku XIII. stoljeća uvedeno i kao službeni jezik. I kompjutori u brodovima bili su programirani da komuniciraju samo na španjolskom.

* * *

Kroz prozore pristanišne zgrade mogli su vidjeti kako ih čekaju tri ljubičasta vremeplova. Očito su ih nakon tehničkog pregleda svježe obojili i sterilizirali.

Dave je rijetko letio u ljubičastim vremeplovima. Za uobičajene poslove bili su

dovoljni zeleni ili, najviše, plavi; zato je s većim interesom pregledao unutrašnjost. U običnoj, ovalnoj kabini jedina osobitost bio je velik trodimenzionalan ekran na polovini prednje stijene. Kroz drugu polovinu ulazilo je u kabinu danje svjetlo. Stolica se mogla podesiti i na ležeći položaj. Razlika koju je mogao uočiti tako površnim pregledom sastojala se u malo većem komforu i mnogo savršenijem kompjutoru. Da, i receptorna komora je bila uočljivo veća nego obično, zauzimala je gotovo cijelu stražnju stijenu.

Pogledao je na ploču s instrumentima, još nije prošla ni prva četvrtina dana a već se osjećao umornim. Stolica ga je upravo neodoljivo mamila. Predao je upravljanje automatskom pilotu:

- 1300. godina; geografske koordinate 4 stupnja zapadno lambda, 41 stupanj i 30 sekundi sjeverno fi, spuštanje reguliraj prema terenu. Dopuštena odstupanja od navedenih koordinata u svrhu pronalaženja mjesta pogodnog za kamufliranje broda do 30 sekundi - pročitao je iz uputa.

- Memorirano! - potvrdio je MGS.

Fiksirao se u ležaju i nastojao još jednom proučiti zadatak. Kako je danje svjetlo postepeno slabilo, palila se umjetna rasvjeta. Brod je radio potpuno bešumno. I to je bila razlika prema manje savršenim modelima koji su, naročito žuti, znali stvarati prilično neugodne senzacije u unutrašnjosti kabine. Potpuna tišina djelovala je umirujuć, opustio se, ostavio papire i prepustio se snu.

* * *

Probudio se zbog drmanja stolice u kojoj se tako udobno smjestio. I dalje je vladala potpuna tišina ali je u kabinu ponovo prodirala dnevna svjetlost. Veliki ekran prikazivao je gustu bjelogoričnu šumu kako daleko dolje u dolini prelazi u sivozelenu makiju. Debeli mlazovi kiše slijevali su se po prozorskom staklu. Okrenuo je vanjsku kameru prema strani suprotno od prozora, također se vidjela šuma kako se negdje visoko gore gubi u magli.

MGS je već proučio okolinu:

- Izvještaj o situaciji spreman - oglasio se kompjutor projicirajući stereoskopsku kartu područja na ekran. - Nalazimo se na sjevernoj padini Sierra Guadarrame, upotrijebio sam lokalni naziv. Nadmorska visina 1604 metra, atmosferski pritisak 720 milimetara, lokacija odgovara onoj predviđenoj prilikom prijašnjih izviđanja iz zraka. Odstupanja od zadanih koordinata: 0 stupnjeva zapadno lambda; 30 sekundi sjeverno fi. Područje je nenaseljeno, Segovia, utvrđena kao mjesto rada, udaljena 29 kilometara zapadno, nema prometnica, do nje možeš stići prateći rijeku A47, domaći naziv Eresma. 15 kilometara južno manje naseljeno mjesto, sjever i istok potpuno divlji. Preporučujem uobičajenu opremu i odgađanje odlaska do stabilizacije vremenske situacije.

Uobičajena oprema sastojala se od minijaturnog autodezintegratora sakrivenog u lokalnoj odjeći. On je bio krajnje sredstvo kome se pribjegavalo zaista samo u istinskoj nuždi.

- Primio sam izvještaj, prihvaćam preporuku - odgovorio je Dave. Išlo mu je na živce što uvijek mora odgovarati MG-u, ali da nije odgovorio, izvještaj bi morao slušati još nekoliko puta, sve dok ne bi dao na znanje da ga je čuo i shvatio.

Znači, odmor se još neko vrijeme produžuje. Naručio je obrok, odlučivši da iskoristi tu posljednju priliku da uživa u hrani iz svoga doba. Iz receptorne komore izvadio je zdjelu koja se pušila. Prijalo je izvrsno, s punim želucem ponovo je tvrdo zaspao u stolici.

Kada se probudio, kiša više nije padala. U receptornom prostoru pronašao je kožne sandale, otrcanu košulju i široke tamne hlače. Autodezintegrator je bio sakriven u kopči remena, provjerio ga je - nitko se ne igra s vlastitim životom. Lagani pritisak posebne izbočine na onom što je izgledalo kao obično drvo i nestao je iz kabine da bi se odmah zatim integrirao u receptornom prostoru kompjutora.

Izlazeći iz broda, stresao se od hladnoće. Vrata je zatvorio uobičajenom verbalnom šifrom:

- Zatvori! - i promotrivši neposrednu okolinu dodao je: - Najbolje da zaštitni omotač uobličiš u formi kamena, to bi se izvrsno uklopilo u okolinu.

MGS je poslušao njegov savjet, na mjestu broda vidjela se sada velika raspucana stijena sa čupercima trave i mahovine razbacanim tu i tamo. Samo šifrirana riječ "otvori" izrečena naglašenim tonom mogla je otvoriti vrata broda.

Polako i oprezno počeo se spuštati u dolinu. Kiša je ponovo počela padati, ali se više nije htio vraćati.

* * *

Comer je tog jutra posljednja izišla iz pećine. Ocho je otišla k nekom bolesniku u Segoviju, a Jumilla se još od sinoć nije vratila. Za nju čovjek nikada ne zna gdje je i što radi.

Čula je da ju u selu zovu "vještica Comer". Sramota... Istina, nije baš privlačna, onako suha, s rijetkom kosom i kukastim nosom gotovo prelomljenim napola. Ni u mladosti joj nikada nisu rekli da je ljepotica, ali da je vještica - to ne. Ako zna izliječiti ranu ili pomoći bolesnom konju i mazgi, ne znači da je vještica. I karte baca vrlo rijetko, a u ugljen pogleda samo kada je netko izričito zamoli - svakoga zanima budućnost, svoja ili tuđa.

Kada je prošla prva jutarnja rosa odlučila je da dolje uz potok iskopa korijenja gaveza i nabere kopriva. Sunca nema ali ih može staviti uz ognjište da se osuše. Oh, vidjela je da su se pojavile prve bobice divljih kupina, protiv trakavica nema ništa bolje od zelenih kupina u octu.

Zatrpala je žeravicu na ognjištu pepelom, uprtila na rame brezovu metlu kojom će lako otresti rosu s bilja, uzela u ruke drveno vjedro sa čvrstim poklopcem, i otišla u šumu.

Uz potok je bilje još bilo vlažno, zavalila se na stari panj i pričekala da se osuši rosa koju je otresla. No zrak je bio nekakav

sparan i nikako da se osuši toliko da ga može ubrati. Neće joj se dogoditi da nabere vlažnog bilja pa da ono poslije ne bude nizašto.

"Možda je bolje da najprije nabere kupine, ako ih stavim po vrhu lišća, sve će zgnječiti" - pomislila je.

Proplanci na čijim rubovima su rasle divlje kupine nalazili su se dalje, u rjeđoj šumi, u blizini potoka bilo je pretamno i prevlažno za njih.

Pod drvećem u dubokoj šumi uvijek je polutama, zato i nije opazila da od strane Segovije dolaze crni oblaci. Tek kada su se krošnje počele savijati pod naletima vjetra shvatila je da dolazi nevjrijeme.

Razbjesnula se, da je bar nešto nabrala, samo je pola dana izgubila u šumi. Sada neće više stići natrag u pećinu. Odlomila je nekoliko većih ravnih grana i prekrila ih širokim lišćem čička i paprati, po vrhu je poslagala kamenje. Tako je dobila malu nadstrešnicu koja će je štiti da ne pokisne.

Pale su prve krupne kapi kiše, ubrzo je lijevalo kao iz kabla. Naleti vjetra počeli su podizati lišće, krov je propuštao. Ubrzo se sva smočila. Čim je kiša na trenutak prestala, požurila je do novog zaklona. Zgurila se pod mladu jelu širokih grana i drhtala od hladnoće.

"Do đavola, ovakvo nevjrijeme u lipnju nisam vidjela već deset godina... I što mi bi da nisam pogledala u karte kakvo će biti vrijeme" - opsuje u sebi.

- Budalo - reče glasno sama sebi - a nisi ništa ni pojela! - Popela se na najniže grane i natrgala šaku zelenih izdanaka s

vrhova grančica. Bili su kiseli, ali i to će pomoći da prevari prazan želudac.

Kiša nikako da stane.

- Nikako da staneš! - izderala se grubo.

- Stani već jednom! - Kao da ju je razumjela, kiša je zapljuštala još jače. Suhe iglice na tlu brzo su se navlažile, počela se ogledavati za boljim zaklonom.

Na zaravni, malo više uzbrdo, dizala se uvis raspucana gromada prekrivena mahovinom, jedan kraj stršao je poput kljuna. Izvrstan zaklon, ostat će tu.

Konačno je mogla malo ocijediti mokru odjeću. Sjela je na zemlju i ljutito mrmrljala sebi u bradu. Kroz napukline na poklopcu vedra nacijedila se u njega voda.

- Još da sa sobom vučem cijelu bačvu vode! - Viknula je i okrenula vedro naglavce. Drvo se napilo vode i više nije propuštalo, ni poklopac se nije dao skinuti. Razbjesnjela se. Drškom metle počela je divlje udarati po poklopcu.

- Otvori se, otvori, beštijo!

Gotovo je pala na leđa - htjela se nasloniti na stijenu da bolje zamahne, ali je zgrabila samo prazan prostor. Jedva je održala ravnotežu. Bijesno se okrenula i pred sobom ugledala pravilan četverokutni otvor kako vodi nekuda u polutamu. Trbuh joj se zgrčio od straha.

U unutrašnjosti je bilo potpuno tiho. Neko je vrijeme mirno stajala a onda je sakupila hrabrost i oprezno zakoračila unutra još držeći metlu u ruci. Samo od sebe upalilo se mliječno-bijelo svjetlo. Nalazila se u maloj prostoriji iz koje je još jedan otvor vodio u

jednu veću, sa zaobljenim uglovima. Soba je bila gotovo prazna. Kroz veliki otvor na prednjem zidu vidjela se šuma.

"Bar neću kisnuti" - pomislila je - "a mogu se i osušiti ovdje na toplom. Čija je ova krasna kuća? Zašto su se vrata otvorila tako naglo?"

Spazivši kvadratnu udubinu na zidu uz vrata opet je osjetila grč straha. A ako je vlasnik tamo, ako ju je namamio unutra da je pojede? Nečastivi zna biti vrlo okrutan.

Kriknuvši od straha izjurila je van. No nije se dogodilo ništa, vrata su i dalje ostala otvorena.

Pričekala je malo. Hrabrost joj se vratila poput vala plime, drsko je ušla u unutrašnjost.

- Jesi li tu? Javi se! - upita izazovno. Hrabro je sjela i raskomotila se na stolici.

- K vragu, sva sam mokra! - na stolici je ostao moker otisak. Otišla je na ulaz i iscijedila kaputić.

- Gdje bih samo mogla nabaviti suhu odjeću? - glasno je upitala.

- U receptnoj komori u zidu - odgovorio je neki glas.

Skamenila se, bila je sama u kabini, kada se polako okrenula nije vidjela nikoga ni straga. Zaista, u udubljenju u zidu nalazile su se sandale, duga suknja i kaputić crvene boje. Zaboravivši strah, radosno je pritrčala.

- Kakve fine stvari - nikada nije imala u rukama tako meku i lijepo obojenu tkaninu. Bez oklijevanja se svukla, obrisala koliko je mogla i navukla suhu odjeću.

- Tko mi je to dao? - upita bojažljivo.

- Kompjutor MGS 23 - opet se začuo glas.

- Tko si ti? - nije joj bilo jasno. - Ja sam Comer sa Guadarrame, da li me poznáš?

- Već sam ti rekao, ja sam kompjutor MGS 23. Tebe sam upoznao tek kada si ušla u brod.

- U brod, zar je ovo brod? Pa ti se šališ, to je kuća... Zašto si mi dao ovu odjeću?

- Tražila si odjeću kada si ušla u brod, moram ispuniti ono što se od mene traži.

Razmislila je na trenutak. Zašto bi morao ispuniti sve što se od njega traži? Zar mora sve zadatke ispuniti? Baš sve? To je zacijelo neki dobri duh koga je nečastivi osudio da ispunjava ljudima sve želje. To mora provjeriti.

- Daj mi da jedem - zatražila je. - Već dugo nisam jela pečene jarebice, nakon toga daj mi pogaču s jajima i dvije naranče.

Iz prostora u zidu raširio se slasni miris pečenja. Udarila joj je voda na usta, bacila se proždrljivo na ukusnu hranu i začas počistila zdjelu podijeljenu na tri posude.

Znači, mora ispunjavati želje ljudi. Ali možda je ograničena samo na tri želje, kao u pričama što ih zna Jumilla. Duhovi uvijek ispunjavaju tri želje, a ona je dvije već iskoristila... Mora biti oprezna.

- Treća želja mi je da mogu od tebe tražiti neograničeno mnogo novih želja. - Ha, ha, doskočit će mu već, nosila se ona i s lukavijima od začaranog dobrog duha.

- Traži što hoćeš - odgovorio je glas.

- Daj mi čašu slatkog vina iz Malage, ožednjela sam. - Uzela je čašu iz receptora i ispila je u jednom gutljaju.

- Ahhhh... I tako kažeš, moraš ispuniti sve što se od tebe traži. Znaš li mi reći gdje je sada Jumilla?

- Što je to Jumilla?

- Ona živi sa mnom i s Ocho u pećini dolje kraj potoka. Jučer je otišla u selo i još se nije vratila.

- Gdje je selo?

- Zar ne znaš? Dolje na jugu, imamo samo jedno selo, nadaleko nema ljudi osim u selu i u Segoviji.

Prostor na zidu uz prozor se rasvijetlio i preko njega je počelo prelijetati drveće, kao da velikom brzinom juri kroz šumu. U daljini se pojavila sitna crna točkica i brzo se raspala na velik broj niskih obiteljskih kućica.

- Sada gledaj i reci koja je Jumilla.

Jedno po jedno pokazivala su se poznata lica žena iz sela. Posljednje je bilo iskešeno lice Jumille. Sjedila je svezana na stolici i izbezumljeno zvjerala na gomilu koja se tiskala u maloj sobici. Na slamarici u kutu previjala se trudna žena.

- Eno je, ali nešto se dogodilo. Kad bih bar mogla čuti što govore.

Začuo se ton: naricanje žena i vika muškaraca. Uspjela je shvatiti da Jumillu optužuju kako je začarala Isabelu, Lopeovu ženu, već se dva dana muči i ne može roditi. Ako ne skine vradžbine s nje gorjet će na lomači, baš kao što i treba da gore sve vještice. Ona se zaklinjala da nije kriva i molila ih da pričekaju jer se dijete može roditi

svaki čas. Kroz prozor se vidjelo da ljudi već slažu drva na gomilu.

- Pa oni će je ubiti, oh što da učinim?

Do đavola, što je Isabeli, prvo dijete je rodila lako...

- Dijete je poprečno postavljeno u utrobi, treba ga okrenuti tako da noge budu nadolje. Ti možeš pomoći.

- Ja? Kako da joj ja pomognem? Selo je udaljeno četvrt dana hoda, dok stignem tamo, već će je ubiti.

- Taj predmet koji si imala sa sobom kada si prvi put ušla u kabinu - bila je to

brezova metla, sasvim je na nju zaboravila - stavi ga u receptor, usavršit ću ga tako da možeš odletjeti na njemu.

Učinila je kako je zahtijevao i izvadila iz receptora metlu koja se nimalo nije razlikovala otprije.

- Zajaši je kao što se jaše konj. Uhvati dršku s obje ruke. Tako... Kada želiš letjeti okreni

gornji dio drške za jedan palac u desno. Vidiš, digla se s tla. U koju stranu želiš letjeti, onamo gurni prednji kraj drške. Ako hoćeš naprijed, povuci naprijed, ako hoćeš ulijevo - gurni ulijevo; ako želiš letjeti jako brzo,

okreni prednji dio za dva palca u desno. Jesi li zapamtila?

Napravila je polagano jedan krug uokolo po prostoriji, zaboravivši već i prvi strah. Stvar je bila tako stabilna kao najudobnija stolica.

- Naučila sam.

- Kada dođeš tamo, najprije sve istjeraj van, neka ostanu samo dvije žene da ti pomognu. Istrljaj dobro pijeskom i operi sapunjačom dva najveća lonca i pusti da u njima voda vrije. U jedan stavi čistog platna da se kuha. Kada se voda malo ohladi, ostruži

nokte i u njoj operi ruke sve do lakta. Moraš dobro i dugo prati, uvijek u čistoj vodi. Operi onda i Isabelu. Neka legne na stol, na čiste, iskuhane plahte. Kad opereš ruke više ništa s njima ne smiješ dirati. Žene neka drže Isabelu za ruke i za noge. Uvuci ruku, ako vodenjak nije pukao prosijeci ga, sve dok ne napipaš djetetov zadak. Dok Isabela izdiše zrak, jako gurni stražnjicu djeteta prema gore, treba da ga okreneš pomažući si drugom rukom izvana i

nastoj da mu uhvatiš nožice. Ne smiješ uhvatiti jednu nego obje nožice. Ako ne uhvatiš odmah, pusti da se odmori i pokušaj ponovo. Kada ih uhvatiš, vuci oprezno van. Poslije operi dobro Isabelu, ali samo izvana, iznutra ne diraj ništa... Ne boj se, uspjeh ćeš.

Popela se na metlu i polako odletjela kroz vrata.

- Hej, zar da vrata ostavim otvorena, može netko ući k tebi!

- Da bi se vrata zatvorila treba da vikneš: zatvori! Kad hoćeš da otvorim, vikni: otvori!

- Zatvori! - viknula je i pred njom se opet uzdizala raspucana kamena gromada.

- Otvori! - pokazao se otvor i mračna unutrašnjost. Bila je zadovoljna: "Čini se da je ovaj dobri duh izabrao mene za svoju gospodaricu. Sada će konačno Ocho i Jumilla shvatiti koliko više vrijedim od njih."

Upravila je metlu prema selu i podesila brzinu na najveću. Duboko ispod nje promicali su vršci drveća. Nevrijeme se stišalo ali joj je snažni vjetar puhao u lice i smetao da vidi posve jasno. Onako raščupana spustila se pred Lopeovu kuću. Ljudi su bez glasa, zabezegnuto, buljili u nju.

- Majku vam vašu, vi biste spalili Jumillu! - urliknula je. - Sad ćete vidjeti što Comer zna! Svi iz kuće! - Oni iznutra zaboravili su jadnu Isabelu i tiskali se na vratima da vide što se dešava.

Progurala se unutra, uzevši ipak metlu sa sobom.

- Svi van! Ako budete oklijevali nećete više vidjeti žive ni Isabelu ni dijete. - Dok je glasno naređivala ženama što da učine, odvezala je Jumillu koja se skromno usudila da posumnja u njene mogućnosti:

- Isabela će umrijeti, vidjela sam već takav porođaj. Ne možeš ništa učiniti. Vidi, vidi, otkuda ti ta lijepa odjeća?

- Šuti i radi ono što ti kažem - izderala se na nju.

* * *

Vani je padao već prvi mrak kada se iz kolibe začuo plač djeteta i Isabelin uzdah olakšanja. Ljudi koji su se ponovo bili uzrujali počeli su se polako razilaziti kućama.

Lope i Isabelina majka utrpali su im u vreću brašna, golem kotur sira i suhих smokava. Dali su im i dvije kokoši, koje su kokodakale i lamatale krilima zbog zavezanih nogu.

Jumilla je isprva sumnjičavo promatrala metlu, tek kada joj je pokazala kako leti prestala je prigovarati.

Nije bilo svjedoka da gleda čudesan prizor dok su iznad šume letjele prema velikom mladom mjesecu što se nakon kiše dizao na horizontu. Kokoši su visjele glavom nadolje i bezobzirno kriještale.

Comer se neko vrijeme kolebala da li da sleti kod stijene u šumi ili da ode do pećine. Odlučila se za ovo drugo. Bolje da ne ispuca sve adute odjednom. Najprije će vidjeti kako će reagirati na vijesti o dobrom duhu čarobnjaku.

Našle su Ocho kako posluje oko kotla. Crna mačka na njezinu ramenu prostrijelila ih je užarenim pogledom. Ocho je upravo dopješačila iz Segovije, u titravoj svjetlosti vatre isturena brada i mršave jagodice činile su se zbog umora još šiljatijima.

Isprva Comer nisu vjerovale ni riječi, no kada je na metli obletjela pećinu tri puta

unaprijed i tri puta unatrag, morale su joj vjerovati.

- Znaš li kakvu moć imamo preko tog dobrog duha. Možemo postati najmoćnije od svih - veselila se Ocho - svakako ću i ja tražiti sutra jednu metlu.

- Ha! Što ti misliš da će dobri duh slušati svako smeće? Ja sam njegova gospodarica i sluša samo mene - usprotivila se Comer.

Umiješala se Jumilla:

- Mir, drugarice! Vidjet ćemo koga će slušati dobri duh. Mislim da je sada najvažnije saznati do kada će ostati kod nas, tako da znamo planirati. Kako je sam došao k nama, tako može sam iznenada i otići.

Složile su se da je tako zaista najpametnije.

* * *

Rano ujutro otišle su pješice do stijene. Osjećajući lagano uzbuđenje, Comer je viknula uzdrhtalim glasom:

- Otvori!

Poslušao ju je, vrata su se otvorila. Sada već bez straha ušla je prva.

- Ne vidim nikakva duha - izjavila je Ocho gladeći crnog mačka.

- Budalo, pa duhovi se ne vide, ali on tu stanuje. Pitaj ga nešto pa ćeš vidjeti da će ti odgovoriti.

- Koliko dugo će još živjeti moj mačak Marano?

- Sada je star tri godine, živjet će još godinu i tri mjeseca - odgovorio je kompjutor.

Ocho i Jumilla pogledale su se iznenađeno, glas je dolazio niotkuda, ali, nema sumnje, bio je muški.

- Evo, jeste li vidjele! - likovala je Comer - sada ga možemo pitati ono što smo zaključile jučer. Najbolje da ga ti pitaš Jumilla. Ti si najstaloženija.

- Željela bih znati do kada ćeš ostati tu gdje si sada.

- To nije utvrđeno planom, najvjerojatnije ću ostati ovdje još dva-tri dana, dok Dave obavi svoj zadatak, onda odlazimo.

- Dave? Što Dave? Zar ti moraš slušati Davea? A što ako ti mi naredimo da ostaneš, koga ćeš poslušati? - počela je mudrovati Jumilla.

- Davea. Kada dođe, dat će mi usmeni izvještaj o nalazima i onda odlazimo.

Izišle su napolje da ih dobri duh ne čuje, i uzbuđeno sve to prokomentirale.

- Tko zna što je to Dave? Možda je to i sam nečastivi, pa ga on samo tako zove. Sigurno je da je mnogo moćniji od nas, čim radije sluša njega.

- Trebalo bi da ga pitamo možemo li dobiti ono što tražimo dok se to Dave nije vratilo.

Dobri duh je potvrdio da mogu dobiti sve što žele dok još nema Davea. Ocho je smjesta zatražila odjeću vlastelinke, a Jumilla je naredila da joj stvori vreću zlatnika. Comer se još nije mogla odlučiti.

- Ja bih odmah zatražila da našu pećinu uredi tako lijepom kao što je njegova kuća - puhala je Comer pomažući Jumilli da tešku vreću sakrije u stari panj - ali sam sigurna da

može ispuniti samo one želje koje stanu u receptor u zidu.

Kada su se vratile, Ocho je stavljala blistavu ogrlicu mačku na vrat:

- Evo ti na, jadniče, ionako nećeš živjeti dugo, a poslije ću je uzeti sebi.

Comer je zatražila mnogo lijepe odjeće, a Jumilla još nekoliko vreća zlata. Cijelo dopodne provele su u ispunjavanju najluđih želja. Lijepo vrijeme omogućavalo im je da stvari gomilaju na otvorenom - hrpa je ubrzo toliko narasla da nisu mogle vidjeti preko nje. Jumilla se, na opće iznenađenje, jednom čak i prekrstila, onda kada je Ocho zatražila odjeću u obliku ribljeg repa, kako bi mogla izgledati što sličnija ribi.

Na kraju su se zabrinule:

- Kako ćemo sve to prenijeti u pećinu? Trebalo bi nam više velikih kola, kada bi i mogla voziti kroz šumu.

- Možda nam dobri duh Kompjutor može dati nešto da prevezemo stvari, odmah ću ga pitati - dosjetila je Jumilla.

Za dobrog duha nije bilo ništa lakšeg, treba samo da unesu stvari u kabinu i on će ih začas smjestiti u njihovu pećinu. Moraju mu prije toga pomoći da pronađe pećinu - on će prikazivati šumu na ekranu, a one neka mu pokazuju put.

Lako su pronašli pećinu, na ekranu su vidjele da se gomila stvari koja je nestala iz receptora, stvorila u kutu spilje blizu ognjišta.

- Pomakni to u drugi kraj, tu se može zapaliti od žeravice - zatražila je Jumilla. Duh je bez prigovora pomaknuo kup u drugi kut.

Zatim su tražile ovo i ono, dok na kraju pećina nije bila toliko pretrpana da bi se jedva imale gdje pošteno ispružiti. Vani je već bila mrkla noć, nisu to ni opazile jer je u kabini uvijek jednako svjetlo i toplo. Odlučile su da prespavaju u duhovoj kući.

* * *

Ujutro više nisu bile raspoložene da iskušavaju moći dobrog duha. Kuhanje je postalo nepotrebno - začas su mogle dobiti najbiranije jelo, jednostavno nisu znale što da rade. Nije imalo smisla da krenu u šumu po bilje kao što je predlagala Comer.

- Zašto da idemo kada začarani duh može dati bilja koliko hoćemo i to još suhoga - usprotivila se Jumilla.

Odmah su naručile nekoliko vreća najraznovrsnijeg bilja. Prije nego je i ono nestalo u pećini, cijela kabina mirisala je kao najljepša livada.

Besciljno trčkanje amo-tamo prekinula je Jumilla (a tko drugi):

- Znam što ćemo, sada kada smo toliko moćne treba da se osvetimo seljanima. Kakvi su samo bili kad nisam znala pomoći Isabeli. Kada im trebamo slatki su i medeni, a jesi li vidjela: umalo me nisu ubili... Samo, kako bismo im mogle napakostiti?

Neko vrijeme su razmišljale i ništa im nije padalo na pamet, na kraju se opet Jumilla dosjetila:

- Znam! Sjećam se da su se bojali nevremena koje bi im uništilo ljetinu i smokve, ova godina je zaista čudljiva. Kad

sam stigla u selo, pitali su me hoće li biti tuče, ali nisam stigla pogledati u ugljen jer su me odmah odvukli k Isabeli... Tražit ćemo od dobrog duha Kompjutora da nam napravi čaroliju kojom bi mogle dozvati tuču, pa neka uništi sva polja. Neka gladuju cijelu godinu, neka crknu od gladi! - zanosila se sve više.

Skakućući od oduševljenja odjurile su u kabinu:

- Napravi nam čaroliju koja može stvarati tuču!

- Tuču koja traje cijeli dan! - dodala je Ocho.

- Tuču sa ledom debelim kao šaka! - zlobno je završila naredbu Comer.

Napeto su zurile u receptornu komoru. Pojavio se dugoljast, svjetlucač predmet pun svakakva remenja. S jednog kraja pružala se dugačka, tanka motka.

- Ovo se stavlja na rame - tumačio je kompjuator - cijev usmjeri prema mjestu gdje želiš tuču i pritisni crveno polje. Debljina zrna regulira se zelenim kotačićem.

Smjesta su željele iskušati čaroliju. Jumilla je insistirala da ona rukuje sa stvari:

- Radilo se o mojoj glavi, zar bi bilo pošteno da im pakosti netko drugi?

Motku, šuplju cijelom svojom dužinom, usmjerile su u obližnji grm. Začas ga je zatrpala velika gomila ledenih kugla debelih poput šake. Počele su cikati oduševljeno.

Comer je ostala kod toga da od dobrog duha ne traže nove metle, objasnila je da će biti dosta samo njezina. Pokazat će Jumilli

kako se leti, a njih dvije će ostati u kabini i promatrati sve na ekranu.

* * *

Zaista, tko bi slutio da se u toj maloj, slabašnoj Jumilli može nakupiti toliko mahnitosti. Neumorno je jurila na sve strane prosipajući velike količine leda. Sva zapjenušana od bijesa vikala je nešto ljudima koji su se kao glupe muhe motali po seoskoj cesti. Nisu je mogli razumjeti.

Uživale su u stravi koju su izazvale sve dok Comer nije palo na pamet da će ako unište ljetinu i same gladovati. Hranu su dobivale od seljana kao naknadu za usluge. Zatražila je od kompjuatora da smjesta prenese Jumilli ono što joj govori. Na ekranu su vidjele kako se iznenađeno okreće oko sebe, sigurno začuvši njezin glas, no glavno da je prestala sipati tuču. Saslušala je Comer i složila se s njom da bi zbilja bilo nerazumno uništiti sve. Okrenula je natrag ali se potrudila da seljanima opsuje sve najmilije (sada su je i čule) i da im zaprijeti da ništa ne pokušavaju protiv njih.

Sada, kad su se osvetile, više zaista nisu znale što da rade. Sjele su i čekale da se pojavi Dave, tada će odlučiti što će dalje. Gore, više u šumi sagradile su zaklon. Zatvorile su vrata duhove kuće i pažljivo pregledale okolicu da ne ostanu tragovi njihova boravka. Led s grma razbacale su uokolo i on se ubrzo rastopio na vrelom suncu. U brod bi sišle samo kada bi im ponestalo hrane ili neka sitnica. Comer je

raspalila tihu vatru da dobije dobar ugljen u kome će pročitati nešto o Daveu.

Dobri duh nije htio ili nije znao rastumačiti što je to Dave. Uvijek kada bi ga to pitale na ekranu se pojavljivao bradati seljak u ritama kako hoda kroz šumu.

Morale su saznati sve o Daveu.

* * *

Osjećao se iscrpen do krajnjih granica. Loša hrana, spavanje po kućnim vežama i ovo beskrajno hodanje potpuno su ga dotukli. Gospodar zamka Alcatraz nalazio se već mjesec dana u Kataloniji. Njegovi seljaci bavili su se svojim poslovima i sumnjičavo promatrali stranca. Da bi ga primili na hranu, morao je raditi od mraka do mraka.

Prvi posjet Segoviji pokazao se kao potpuni promašaj. To se znalo desiti i ranije. Kod metode slučajnih uzoraka s kratkim vremenskim presjekom moglo se desiti da se u više vremenskih perioda ne nađe važan element. S jedne strane, to znači da je ovo vrijeme jednostavno izgubljeno, s druge, dobro je to što će izvještaj MG-u završiti za nekoliko minuta. Prije nego krene u drugi presjek dobro će se odmoriti, ali najprije jedno temeljito kupanje i brijanje. Kako samo svi ti ljudi mogu živjeti bez sapuna i vode.

Tlo se neprimjetno uzdizalo. Zeleno, kožnato bilje polako se miješalo sa sočnijim i višim biljem. Na padinama brda u daljini ocrtavao se taman obris šume. Ovdje je Eresma tekla kroz uže i dublje korito, sjetio se tog mjesta - ima još oko pet kilometara do

slapa, onda uz strminu i naći će se na rubu male visoravni gdje je kamufliran brod.

Kod silaska mu je bilo lakše, sada ga je strmina prisilila da uspori uspon. Grubo je izračunao, imajući na umu da je krenuo pri izlasku sunca, da hoda nešto više od četiri sata.

Smetala ga je košulja natopljena znojem, sunce je nemilice peklo penjući se prema najvišoj točki svog dnevnog hoda. Na prikladnom mjestu, prekrivenom rijetkim drvećem, sjeo je da se odmori i pojede jelo koje je ponio. Nije to, naravno, bio obrok po želji kao onaj što se naručuje od MG-a, ali će poslužiti da napuni želudac. Birati hranu mogu samo oni koji imaju što da biraju.

Žvačući, ogledavao se naokolo. Već ranije je opazio krupnu pticu kako nejasno kriješćeći polijeće prema jugu, činilo se da dolazi upravo nekako iz pravca broda. Još jednom je pogledao na jug i zaprepastio se: da se nalazio negdje drugdje, a ne u području tople klime, zakleo bi se da tamo dolje, usprkos suncu što sja nesmanjenom žestinom, pada upravo nevjerojatno gusta tuča. Zaključio je da je riječ o priviđenju nastalom od treperenja zraka.

Odmoren, ponovo se osjetio dovoljno snažnim da nastavi uspon. Boljele su ga noge i leđa, nastojao je da razmišlja o nečemu kako bi zaboravio na bol. Vrijeme se vuklo neopisivo polako, činilo mu se da su prošle godine prije nego je ugledao mladu jelu od koje je skrenuo prema rijeci.

Konačno, evo i broda. Zar može običan kamen, kada ga ugledaš, tako kao magijom

odnijeti i bol i umor i strah... Posljednjih nekoliko koraka gotovo je trčao. Glasno je viknuo: - Otvori! - i ušao u brod zaboravivši na sve oko sebe.

* * *

Žeravica na ognjištu se prelijevala usprkos danjem svjetlu. Comer dugim štapom pročačka po ognjištu mrmljajući potrebne riječi. Ali je uzalud stiskala oči, nema nikakve vizije. Počela se pomalo plašiti tajanstvenog Davea, od njega i te kako zavisi njihova neposredna budućnost. Prijepodne se dosadno vuklo. Na kraju progovori Jumilla:

- Zbilja je glupo da ovako samo čekamo. Dobro, Kompjutor je rekao da se Dave može vratiti svaki čas, ali isto tako može doći sutra ili neki drugi dan. Treba da se dogovorimo, neka svaka stražari jedan dan i ostale obavijesti kada stigne. Ja bih svakako, što je moguće prije, željela skoknuti u Segoviju, znam gdje ima lijepa kuća na prodaju. Da je kupimo, mogle bismo se preseliti u grad.

Comer se složila:

- Pametno je da odemo odavde, sada smo seljanima uništile ljetinu i neće nam više tako lako dati hranu.

Ocho je, po običaju, bilo strah:

- Ne pristajem da svaka čeka sama.

Dave je mnogo jači nego samo jedna od nas, a kako bi vas uostalom obavijestila da je stigao?

- To je bio tako glup prijedlog da ih je prestala slušati i počela se igrati sa svojom mačkom.

Vjerojatno ga je prejako štipnula, on se

iznenada digao i, bijesno pušuci, uspeo na obližnju bukvu. Popela se za njim ne obazirući se na zajedljive opaske o njezinoj mladosti i snazi. Macanovi osjećaji spadali su u one trajnije vrste, spazivši da se približava, i on se penjao sve više. Stigla je na tako tanke grane da je jedva održavala ravnotežu. Počela ga je mamiti umiljatim riječima. Slučajno pri tom pogleda prema dolini i jedva suzdrži krik - stijeni se približavao bradati seljak koga su vidjele na ekranu.

- Eno, prema duhovoj kući se penje onaj čovjek što nam ga je pokazao Kompjutor.

Začas su skočile na noge, nakon nekoliko trenutaka besmislenog trčkanja smirile su se i razmislile. Comer zgrabi metlu, Jumilla svoju čaroliju. Skrivajući se iza grmlja počele su se tiho spuštati bliže k brodu. Ocho bijesno sikne na mačka koji je sam sišao i sada joj se pleo oko nogu.

Poput sjena pratile su Davea, koji je, ugledavši stijenu, zaboravio na sve i radosno pojurio k njoj:

- Otvori! - viknuo je tako glasno da su se trgnule.

- To mora biti glasnik od Davea - tiho šapne Jumilla, - inače ne bi znao otvoriti vrata. - S položaja na kome su se nalazile nisu vidjele unutrašnjost. Pričekale su neko vrijeme, ali kako se nije ništa događalo, oprezno se približe vratima i zavire u osvijetljenu kabinu.

Čovjek je stajao gol u udubljenju u zidu i puštao da na njega teče voda odozgo.

Ne obazirući se na ostale, Jumilla utrči unutra:

- Smanji ga tako da bude velik kao miš!

Kompjutor je ispunio naredbu i Dave se počeo previjati pod golemom težinom vode. Zgrabivši ga u šaku vikne u trenutku nadahnuća:

- Daj stakleni kavez!

Uzela je stakleni kavez iz receptorne komore i, ne brišući ga, grubo ubacila Davea unutra.

- Evo, uhvatila sam ga, sada ćemo sve saznati od njega!

Naredile su kompjutoru da počisti vodu i prljavštinu i čekale da to sitno stvorenje dođe k sebi. Jumilla ga nekoliko puta prodrma i postavi na noge.

Zapanjeno je promatrao kavez, pa opet kavez. Počeo je udarati rukama po staklu, vičući nešto nerazumljivo.

Zaustavila ga je prstom i upitala:

- Tko si ti? Reci nam gdje je Dave i što je poručio.

Dave nije mogao vjerovati svojim ušima. Znaju za Davea, ali očito ne znaju da je to on, zašto ih to interesira. Odlučio je da ništa ne govori, tako će nešto više saznati prije nego počne djelovati. Skrenuvši pogled na svoju visinu, pravio se da ne razumije.

Nakon pitanja na koja je ostao potpuno nijem, odlučile su da ga jače pritegnu. Comer odjuri do žeravice i odabere dugu, raspaljenu treščicu. Time su nekoliko puta dotakle Davea. Počeo je urlati i bježati po kavezu. Stjerale su ga u kut. Sada je mogao samo vrištati i psovati ih. Počeo je plakati:

- Što hoćete od mene! Pustite me! Ja sam Carlos Diaz, ne poznam nikakva Davea! Ništa ne znam!

- Slušaj njega. Ništa ne znaš, ali znaš kako se otvaraju vrata, je li? Govori!

Želio je reći istinu, da je on Dave, da je došao iz budućnosti da proučava njihovo vrijeme, da ne želi nikome nikakvo zlo. Samo se gušio, cenzor je inhibirao gotovo svaku riječ. Glava mu je pucala, onesvijestio se. Da je mogao, zahvalio bi milosrdnoj svijesti što ga oslobađa mučenja.

Comer neraspoloženo ostavi treščicu i pogleda ostale.

- K vragu, da se odmah onesvijesti. Pa nisam ga tako jako pritisknula. - Okupile su se oko kaveza i gledale kroz podignuti poklopac.

Ocho je jedina pokazala malo osjećajnosti i blago ga prodrimala,

Zastenjao je i polako počeo otvarati oči. Kada se osvijestio, ponovo je zaklopio oči, jer nije htio pokazati da se osvijestio. Tko su ove tri starice? Od njega žele da saznaju o Daveu, zašto toliko navaljuju, mora da im je to zbog nečega važno. Upoznale su mogućnosti MG-a. Kako su ga samo prešle! Dosjetile su se da ga smanje pa je potpuno bespomoćan. Sada je najvažnije od svega da se vrati na normalnu veličinu, mora se dočepati receptorne komore. Kada bi se maknule od kaveza, nekako bi se... popeo van... što li samo rade sada?

Provirio je ispod poluspuštenih kapaka. Čučale su oko kaveza i nešto se dogovarale. Dobro je što su ga ostavile na miru.

Prokletstvo, kako se nije prije sjetio?

Ne obazirući se na bolove od opekline, naglo je skočio na noge i viknuo što je jače mogao u otvoreni krov kaveza:

- MGS! Naređujem povratak natrag! Naređujem povratak smjesta! - pažljivo je odabrao riječi da ih mikrocenzor ne inhibira.

Zatvorila su se vanjska vrata i vrata kabine. Svi četvoro pali su na tlo pritisnuti silom pozitivne akceleracije. Dave je jecajući pokušavao promijeniti položaj, rane kao da mu se zalijepile za pod. Uspio se ispraviti upravo kada je ubrzanje naglo prestalo. Po brzini kojom se oporavio zaključio da je MG odabrao potisni moment manji od 5g, uvijek je to podnosio bez gubitka svijesti.

Tri starice ležale su onesviještene na sredini prostorije. Jedna je grčevito stezala metlu, druga mačka koji je izbezumljeno kolutao očima, a treća je posezala za nekakvim aparatom punim remenja.

Očajnički se pokušavao popeti uz glatke stijene u kutu. Svaki pokušaj stajao ga je novih patnji. S opečenih mjesta počela se cijediti nekakva žućkasta tekućina. Pokušao je udarcima slomiti staklo, ali što može pesnica staklu debelom kao i ona sama.

- Ako ovo preživim, nikada više neću nogom stupiti u Institut... - zaklinjao se.

Zbog deceleracije morao je ponovo leći na pod; trajala je kraće, po običaju prva faza se uključila u završni dio leta.

Lagani trzaj i tornjevi pristaništa u Laboku umirili su se u svojoj transcendentalnoj pozi. MG je vjerojatno tražio odobrenje i dobio lokaciju za slijetanje. Zaboravio je narediti da obavijeste upravu o

događajima na brodu. Ako imaju malo soli u glavi shvatit će da se dešava nešto neuobičajeno. Pri davanju lokacije za ateriranje morali su identificirati brod, ovaj toliko prijevremeni povratak mora izazvati sumnju.

- Kontaktiraj glavnog otpremnika - naredio je. U nekoliko riječi je objasnio situaciju i zatražio najhitniju intervenciju.

- Prokleti beskičmenjak - pomisli. - Ne želiš sam preuzeti odgovornost donošenja odluke. Konzilij je jedino mjerodavan za ovaj izuzetan slučaj, a ja neka ovdje crknem.

- Da, imate pravo. Samo, molim, požurite, vidim da se bude.

* * *

Comer otvori oči i opipa bolna leđa. Svega se sjetila. Prevario ih je onaj prefriganac, naredio Kompjutoru da ih odvede tko zna kamo. Trebalo je da im padne na pamet da se Kompjutor može i kretati, kako bi inače došao k njima.

Upravo je htjela prodrmati drugarice, kada opazi da macan obilazi kavez ne skidajući oka s onog pokvarenjaka koji se s pravom zgurio od straha. Otišla je do kaveza, šutnula mačka nogom i spustila poklopac.

- Ajde, ustajte! Nećete valjda tu spavati! Prevario nas je ovaj lopov, sve je od početka znao i nasamario nas. Ali ne ispuštam ga ja samo tako iz šaka, platit će on svoje.

Ustale su s poda i počele opipavati bolne kosti. Jumilla se začuđujući brzo oporavila:

- Kompjutor, reci nam kamo si nas to doveo?

- Nalazimo se u Laboku, godina 7384.

Ocho pogleda kroz prozor i začuđeno uzvikne:

- Što je ovo? Svuda je potpuno ravno, nigdje ne vidim ni jednog drveta. Samo neke čudne kuće i ljudi odjeveni u plavo.

Okupile su se oko prozora: ljudi u plavome raštrkali su se u više grupica i počeli se približavati brodu iz svih pravaca.

Pogledale su se:

- Ovi kao da se pripremaju da nas napadnu. Vidi koliko ih je. Pomozi nam, dobri duše! Zaustavi ih!

Kompjutor odgovori:

- Uključena zaštitna ljuska prve zone - ljudi su najednom zastali kao da ih zadržava nevidljivi zid.

Dave ljutito stisne šake, ove glupače će usprkos svojoj primitivnosti još i spriječiti spasioce da dođu do njega. Što im može kada se za svaki savjet obraćaju kompjutoru.

- Isključi zaštitno polje! - viknuo je kroz otvor za ventilaciju. Po njihovoj reakciji zaključio da su ljudi ponovo krenuli.

- Ma slušaj ovog patuljka, još bi i naređivao Kompjutoru! - Comer ga ljutito zgrabi i tako pritisne prst na usta da je mislio da će se ugušiti. - Ako još jednom pisneš, pustit ću mačka neka te poždere - zaprijeti, a onda se obrati kompjutoru: - Zaustavi te ljude.

- Uključena zaštitna ljuska druge zone - ravnodušno obavijesti stroj.

Ponovo je ubacila Davea u kavez, ali tako nepažljivo da je uzica s poklopca ostala

visjeti unutra. Ogleđao se da li paze na njega i brzo se uzverao da ruba kaveza. Poklopac je bio lakši nego što je očekivao. Podigao ga je toliko da kroz otvor prebaci jednu nogu, sada se polako privukao na rub i skočio na pod s druge strane. Opazio ga je mačak.

Pojurio je prema receptornoj komori osjećajući sasvim blizu vonj životinje. Dno komore nalazilo se nešto više od razine poda. Bacio se uvis, uhvatio rub i nadljudskim naporom prebacio se unutra.

- Povećaj me! - vikne luđački.

U skoku, mačak se sudario s njegovim koljenom. Sadistički ga je udario nogom i brzo istupio iz receptornog prostora.

Jumilla zgrabi aparat s remenjem i usmjeri u Davea elastičnu cijev. Rukama je štitio glavu od zrna leda koja su velikom brzinom izlijetala iz otvora. Nastojao se kretati tako da se stolica nađe između njega i izvora ledenih metaka. Čim se malo zaklonio, ne dopuštajući im da se snađu, sakupi snagu i baci se prema Jumilli. Uspio je skrenuti cijev i strgati joj aparat s leđa. Ostale dvije bacile su se na njega, no sa svojih sto kilograma težine lako ih se oslobodio.

Napokon je zagospodario situacijom. Njih tri vukle su se kao prebijene mačke, ona s kukastim nosom nešto je šaputala ostalima.

- Oprosti nam što smo bile tako zle - izusti starica s licem ptice grabljivice - mislile smo da želiš naškoditi Kompjutoru, morale smo ga braniti. A ti nam nisi htio ništa reći... Sada znamo da si ti Dave, i molimo te da nam oprostiš. Mi smo samo stare i slabe žene, pomozi nam, sinko.

Osjećajući bol od raspucalih opekline samo je bijesno stisnuo usta. Idiot, zaboravio je isključiti zaštitno polje.

- Isključi zaštitno polje i otvori vrata. Daj mi i uniformu da se odjenem.

* * *

Aerodromska sigurnosna jedinica stajala je u polukružnoj formaciji na udaljenosti druge sigurnosne zone.

- Možete prići, isključena su sva polja.

- Ovdje smo samo zauzeli položaj - odgovori oficir - još nema konzilijarnih odredbi.

- Ne treba izvoditi nikakvu intervenciju, onesposobljene su. Dođite, ovo još zacijelo niste nikada vidjeli - pružio je aparat s remenjem, oboje su ga pregledali sa zanimanjem.

- Ima oznaku meteorološkog odsjeka, nisam do sada znao da postoji takvo atmosfersko oružje.

Dave pozove starice da iziđu. Onako sitne, raščupane i izubijane sličile su klaunovima iz Zabavnog centra, ali nitko se nije nasmijao. Četiri čovjeka prebacili su im priručne sterilizatore preko glave. One su začuđeno gledale oko sebe i čudile se što kuća dobrog duha više ne izgleda kao stijena već je velika, glatka, ljubičasta kupola.

Dok su ih vodili okružene vojnicima, Comer se držala u sredini. Ljudi su govorili, ali ih nisu razumjele, nije se željela poniziti i pitati Davea što se događa. Tiho šapne:

- Držite se uz mene, kada im malo popusti pažnja, učinit ćemo kako smo se dogovorile. Ovi glupani ne znaju da moja metla može letjeti. Samo čekajte moj znak... Ocho, pusti mačka k vragu, sada se pleteš još i s njim.

Ocho prezirno frkne i čvršće stisne mačka k sebi.

Odveli su ih do čudnog predmeta koji je lebdio nad zemljom. Comer shvati da još nije stigao pravi trenutak, tucet očiju gledao ih je sa svih strana. Bez protivljenja ušle su u vozilo koje bešumno klizne po ravnom tlu. Stisnule su se kraj prozora i gledale sivu ravnicu kako hitro promiče ispod njih. Dokle god je oko sezalo vidjela se siva površina s nerazumljivim crnim linijama i krugovima ucrtanim bez reda. Na nekoliko mjesta, u središtu kruga označenog bojom, nalazile su se kupole slične duhovoj kući samo različito obojene: zelene, narančaste, modre...

Munjevito su stigli do visokih građevina koje su se pokazale u daljini. Još pod strogom paskom, vodili su ih prema ulazu u zgradu prozirnih zidova. Dok su vođa i Dave pipkali po gumbima kraj vrata, Comer kradomice pogleda okolo i vidje da je svatko zabavljen nečim drugim, nisu ih gledali. Neprimjetno gurne laktovima drugarice i zajaše na metlu. Čvrsto su se uhvatile jedna za drugu, a Comer povuče prednji kraj što je jače mogla i usmjeri ga uvis. Uspele su se tako strmo da je brezovo granje ošinulo obližnje vojnike.

Dave začuje pobjedonosne krikove i, okrenuvši se, ugleda tri starice kako lete duž linije pristanišnih ureda.

- Ne! Ne pucajte! Ako paralizirate uređaj, ozlijedit će se kod pada. Tko bi rekao da još nisu savladane, djelovale su kao potpune primitivke.

- Ne mogu pobjeći - javi se poručnik - idemo odmah u centralu, otkazat ćemo sva slijetanja i uključiti glavnu zaštitnu ljusku. Neće moći nikamo izvan aerodromskog kruga - odjurili su u zgradu.

- Aaaa...! Jipiii...! Aaaa...! Pobjegle smo im! Neka se sada grizu budale! Budaleee!

Opijena pobjedom, Comer je neko vrijeme besciljno kružila nad zgradama. S lijeve strane nalazila se siva pustinja iz koje su ih upravo doveli, ispod njih dugačka linija visokih, i nekakvih polukuglastih zgrada, a dalje zdesna, vidjela se gusta vegetacija presječena uskim trakama putova. Smanjila je brzinu i krenula iznad grada, prema istoku. Nitko ih nije progonio, na zemlji je sve izgledalo mrtvo i pusto.

- Posve smo same, ovo se čini kao da je neki mrtvi svijet - reče Jumilla - moramo se vratiti kući.

- Gladna sam i žulja me metla, evo, niti macan nije ništa jeo - potuži se Ocho.

Comer osjeti strepnju. Same su, daleko od doma, bez hrane i vode. Dolje ih čekaju neprijateljski raspoloženi ljudi.

Obrati veću pažnju na okolinu. Vidjela je jednu veliku polukuglu otvorenu, sitni ljudi nešto su radili oko jarko-obojenih kuća poput

one dobrog duha. Eno, još jedna otvorena, i još jedna.

- Kada bismo uspjele ući u jednu duhovu kuću zamolile bismo Kompjutora da nas vrati kući. On nas je ovamo doveo i sigurno zna kako da nas i vrati.

Još je jednom preletjela iznad otvorenih polukugli. Zbog ljudi nije se usudila spustiti.

- Kada bih samo našla neku daleko od drugih, i bez ljudi.

Skrenula je prema šumi: doista, tamo pri kraju niza zgrada nalazilo se nekoliko usamljenih kupola. Brzo usmjeri držak u tom pravcu. Kroz otvoreni krov ugleda, između ostalih i jedan ljubičasti vremeplov. U cijeloj prostoriji nalazila su se samo tri radnika. Smanjila je brzinu i oprezno se spustila između zida i vremeplova.

Vrata su bila otvorena. Oglledajući se da ih ne opaze, Comer gurne drugarice i uđe posljednja. Prostorija je bila gotovo ista kao duhova kuća.

- Kompjutor! Javi se!

Nije odgovorio, tada se začulo jedva čujno mrmljanje i stroj se oglasi:

- Španjolski jezik? Komuniciram španjolski, ja sam kompjutor MGS, generacija 12.

- Kaži nam da li smo još u La... Kako se ono zove...? Laboku?

- Nalazite se u - opet tiho krčanje i glas je nastavio za oktavu niže - Laboku, remontna stanica 48, četvrta klasa.

- U Španjolskoj nema grada Laboka. Kompjutoru, mi bismo se željele vratiti kući, u našu pećinu. Možeš li nas odvesti tamo?

Činilo se kao da razmišlja.

- Remont još nije potpuno završen - zastane malo - no mogu izvesti jednostavan vremenski let bez napuštanja matičnog gravitacijskog polja... Definirajte mjesto i vrijeme.

- Možeš nas odvesti na Sierra Guadarramu? Spremne smo, reci što da radimo. Čekaj malo, što misliš kada kažeš: definiraj mjesto i vrijeme?

- Mjesto je već programirano, u koju... godinu želite da vas odvedem? - opet se čulo tiho struganje i glas se vratio na početnu visinu.

- Kako u koju godinu? Pa u našu godinu, tisuću tristotu - čudile su se. Poslušale su upute i legle leđima na pod koji se počeo tresti. Prije zatvaranja vrata čule su da netko uzbuđeno viče.

Tijelo im je polako postajalo sve teže. Comer se načas zamrača pred očima a onda je ponovo mogla lako disati. Pogleda na stranu i opazi da se ni mačak nije onesvijestio. Negdje ispod poda čula se prigušena tutnjava a svjetlo je igralo svijetleći čas jače, čas slabije. Na kraju se potpuno ugasilo.

Osjećala je da se nešto dešava kako ne valja.

Težina u udovima prisilila ju je da legne na tlo. Je li to uobrazila ili se ono blago njiše?

Sve se smirilo, kroz prozor na prednjem zidu uvukla se u kabinu nejasna

svjetlost sumraka. Zvukovi su se pojačali i nisu prestajali.

Skočila je na noge i počela drmati drugarice.

- Otvori! - vikne. Vrata se otvore, mogla je vidjeti mutne sjene grmlja i drveća.

- Izvještaj... o situaciji... spreman... - počeo je kompjutor drhtavim glasom, neprekidno mijenjajući tonalitete.

- Ustajte! Nešto se događa! - zvala je. Ocho je došla k svijesti i zajedničkim snagama izvukle su Jumillu van. Kraj nogu im je bježao macan preplašen bukom što se pojačavala.

Odjednom, u unutrašnjosti bljesne zasljepljujući plamen, negdje u dubini začuo se duboki tutanj. Kupola je drhtala kao list na vjetru. Iznenada, uz otegnuti fijuk, u djeliću sekunde nestane kao da nikada nije ni postojala.

Comer protrlja oči, sanja li? Prišla je bliže i pregledala zemlju. Prignječena trava svjedočila je da se prije nekoliko trenutaka tu nalazila velika i teška ljubičasta kupola...

Comer je sjela i zagledala se u zgnječenog kukca. I tako, sve je prošlo. Nema više dobrog duha, Davea, čak je i metlu u žurbi ostavila...

Okrenula se. Ocho je pomagala Jumilli.

- Kompjutor, otišao je... Donio nas je bliže vrhu brda, moramo se spustiti na podnožje, odatle ćemo pronaći put u pećinu. Možda pritom nađemo nešto za jelo.

Ustala je i prva krenula u susret Mjesecu što se naslućivao kroz granje drveća...

TRI ZORANA I IZITPAJN

Piše: Boris Švel

"Hrvatska znanstvena fantastika se na početku 21. stoljeća živahno razvijala..." Tako će jednog dana ljudi pričati o razdoblju kad se u kratkom roku pojavio niz autorskih zbirki, zbirki kojima je cilj bilo okupiti i prikazati ono najbolje od domaćeg SF-a. Te se zbirke nisu pojavile slučajno: nakladnička kuća Mentor iz Zagreba svjesno je ušla u pothvat "Biblioteke SFera", pri čemu je kriterij odabira autora bila njihova nagrađenost nagradom SFERA.

U drugom kolu koje se pojavilo još odavno, prije dvije godine, skupila su se tri Zorana i jedan Dalibor, zvan još ponekad i Izitpajn. Trojica pisaca - Zoran Pongračić, Dalibor Perković Izitpajn i Zoran Vlahović - tipični su predstavnici tzv. "generacije devedesetih", naraštaja koji je počeo pisati u nezahvalnom okružju prije desetak godina, a imali su dovoljno dara i upornosti da bi opstali. Zoran Krušvar nešto je mlađi, no svi su ostavili trajan trag u

sferakonskim zbirkama, "Futuri" i drugdje,. K tome, Perković i Vlahović su redovitim suradnicima "Parseka".

No, pođimo redom.

Zoran Krušvar - Najbolji na svijetu

Jedan od ljudi čiji rad ustrajno daje nadu i poticaj svekolikom hrvatskom SF-u bez sumnje je Zoran Krušvar, rođen u Rijeci 1977. godine. On je relativno recentna pojava među hrvatskim autorima fantastike, a koji briljira kratkom formom, poigravanjem žanrovskim klišejima te vrcavim humorom.

No, sama zbirka razmjerno je neuravnotežena. U prvom redu, minijature *Dvoboj*, *Igra* i *Brodovi u tami* zbiljski su dragulji, pa su s pravom polučile nagrade: *Dvoboj* na istrakonskom natječaju, druge

dvije nagradu SFERA. Nadalje, *Tko s đavolom tikve sadi*, *Demoni*, *Osveta* te *Ivanuška Budaletina* oduševljavaju inteligentnim humorom, dok minijature *Pripovijetka*, *Terapija* i *On* pak ostavljaju utisak kao da su pisane za nekadašnje "Mini-YU Siriuse". Nažalost, tri priče ostavile su me posve hladnim: *Mario* je voajersko-vukodlačna pričica, *Esoterica Croatica* parodija svega po redu, dok se *Najbolji na svijetu* poigrava kronomocijskim paradoksima na već viđen način - uključujući i neizostavnog Adolfa Hitlera.

Krušvar je ovom zbirkom pokazao da je majstor minijature, osobito kad izokreće uobičajene perspektive. Naime, u *Dvoboju* se tuku istarski i hrvatski mega-roboti, dok u *Igri* mali orci izigravaju ljude, za što je Krušvar polučio nagradu SFERA 2004. godine. Osobito ističem poetično-antirasističke *Brodove u tami*, zasluženo nagrađene SFEROM sljedeće 2005. godine. Međutim, Krušvar je svojom pričom *Izvršitelj* - objavljenom u prošlogodišnjoj sferakonskoj zbirci *Kap crne svjetlosti* – pokazao da ima fantastičnog potencijala za

razvoj, potencijala koji nas tjera s nestrpljenjem očekivati njegove daljnje radove. Dodajmo kako je naslovnicu sačinio Štef Bartolić.

Dalibor Perković - *Preko rijeke*

Možda najizrazitiji predstavnik "generacije devedesetih" je Dalibor Perković (Petrinja, 1974.), zvan još ponekad i Izitpajn. Govoreći o toj generaciji, mislim na autore ponajprije okupljene oko udruge

SFera, koji su svoj izričaj izgradili bez izravnih utjecaja pisaca iz razdoblja časopisa "Sirius". Perković možda čak svjesno odbacuje taj utjecaj, no autorom '90.-ih čini ga i izričita političnost njegovih priča. Zbirka *Preko rijeke*, čiju je naslovnicu izradio Milivoj Čeran, sadrži svega četiri uratka. *Djeca božja* su obračun s licemjerjem crkve, ne nužno Crkve kakvu poznajemo, već sa svim crkvama uopće. *Banijska praskozorja*, smještena u Domovinski rat, ujedno su esej o odnosima Hrvata i Srba, kroz odnos bivših prijatelja. S druge strane, *Utjecaj moderne tehnologije na zbacivanje seksualnog jarma*

pokazuju nam jednog drukčijeg Izitpajna, spremnog na humor, dok žalac okreće u neočekivanom smjeru spolnosti. Na posljetku, priča koja je dala ime zbirci - *Preko rijeke* - opsežna je meditativna studija vjere, rata i zajedništva.

Kako rezimirati Perkovićevu zbirku? U prvom redu, izostale su mračne akcijske space-opere poput *Zakona skupine*, *Cijene reputacije* ili *Ere vodenjaka*. No, to i nije strašno: priče u zbirci imaju sasvim dovoljno akcije, premda uravnotežene dugačkim

odlomcima u kojima protagonisti promišljaju svoje postupke. I tu dolazimo do razloga zašto su u zbirci samo četiri priče. Naime, neki autori pišu na način da se njihovim radovima ne smije ništa oduzeti. Perković piše tako da mu se ne smije ništa dodati... No, ništa zato: Perković jednostavno treba prostora i vremena da bi se razmahao i sačinio uistinu dojmljive priče, a što je potvrdio i lanjskim romanom *Sva krv čovječanstva*. Naprijed, Izitpajne, *keep up a good work!*

Zoran Pongrašić - *Čuvari sreće*

Zbirka *Čuvari sreće* predstavljala mi je možda najveći izazov pri recenziranju drugog kola "Biblioteke SFera". Većina priča tvori pomalo nadrealističan tzv. *dzenga* ciklus, a surealnosti pridonosi i naslovnica Darka Vučenika. Spomenuti ciklus počinje kao fantasy, eda bi se ispostavilo da je riječ o izgubljenoj koloniji Zemljana koji su postupno potonuli u neku vrst barbarstva. Među njima je i priča

Dijagonala, nagrađena SFEROM 1999. godine. Sve priče ciklusa ujednačene su pripovjedačkim stilom i ugođajem. No, priča *Igrač (boja - plavo)* drukčiji je Pongrašić. Naime, u toj priči riječ je o ironičnoj distopiji u kojoj je glavna zabava igra nalik *rollerballu* čija pravila su sadržana u svetoj knjizi Kupmar Šal Atita.

Tko nije shvatio štos, možda je premlad za čitanje ove priče, ionako je puna nasilja. A tko nije gledao *Rollerball*, možda je također

premlad za sve ovo, iako postoji i *remake*... No, sad već radim digresiju.

Vratimo se, dakle, Pongrašiću: rođen 1961. u Novoj Gradiški, inače je pisac koji se jednako rado okušava u književnosti glavnog toka, kao i u SF-u. Međutim, ova zbirka predstavlja njegov svekoliki žanrovski opus, uz izričitu najavu kako mu je znanstvene fantastike dosta. Šteta, velika šteta!

Zoran Vlahović - *Frulaš*

Čitatelji hrvatskog SF-a poznaju

Zorana Vlahovića (Bjelovar 1966.) kao pouzdanog autora *hard* znanstvene fantastike. Inženjerska podloga ne škodi Vlahoviću, naprotiv: u njegovim pričama često je znanost onaj *movens* koji nam daje istinsku začudnost koja karakterizira dobar *science fiction*. Zbirka *Frulaš*, čija naslovnica je rad Tihomira Tikulina - Tice, sažimlje Vlahovićev dotadašnji rad, no (kao što čitatelji "Parseka" znaju) on i dalje oduševljava novim pričama.

Naslovna priča, *Frulaš*, posebno je dojmljiva post-atomska priča, dok *Ovo je*

tijelo moje predstavlja možda najbolji hrvatski *hard* SF. Nadalje, *Veće od časti* je upravo samurajska priča smještena u okvir *space opere*, dok Vlahović također zna briljirati i kratkom formom, među ostalim i sarkastičnom minijaturom *Lovci slave* za što je dobio SFERU 2000. godine.

Vlahović kompetentno priča svoje priče, naracija teče glatko, bilo da je riječ o poetičnoj storiji o deformiranom dječaku koji susreće frulaša na obroncima razrušenog Zagreba, bilo da je posrijedi akcijska priča koja svjesno koketira s roto-klišejima.

Mogu li kritizirati koju priču? Ironijske minijature *Vozi desnom stranom* i *Sluge palih mozgova* ostavile su me isprva ravnodušnim, no zanatski im se nema što prigovoriti. Zapravo, reći išta ružno o ovoj iznimno uravnoteženoj zbirci bilo bi ravno grijehu. Čak i kad je na rubu *fan fictiona*, primjerice spomenutom pričom *Strijelac*, Vlahović nudi i dobru zabavu i povoda razmišljati. A znanstvena fantastika najbolja je kad nas tjera na razmišljanje.

NATJEČAJ ZA VAMPIRSKE PRIČE

Ovim se natjecajem traže priče iz žanrovskog spektra znanstvene fantastike - fantasyja - nadnaravnog horrorra, koje na bilo koji način obrađuju ili koriste vampirsku tematiku.

Primaju se priče napisane na hrvatskom jeziku, duljine **do 10 novinskih kartica** (18.000 znakova, uključujući i razmake). Poželjno je da priče budu što kraće, ali to nije uvjet.

Priče koje se šalju na natječaj moraju biti originalne tj. neobjavljene. Neobjavljenom se pričom smatra priča koja još ni na koji način nije pružena na uvid javnosti u tiskanom ili u elektronskom mediju (uključujući i internet).

Priče treba slati u jednom primjerku otisnute na papiru, potpisane imenom i prezimenom autora, s detaljnim podacima o autoru u prilogu, uključujući kontakt-podatke, te kraći životopis i bibliografiju (materijal za "bilješku o piscu"). Priče ne treba potpisivati šifrom. U koverti s pričom otisnutom na papiru, **OBVEZNO** treba priložiti i disketu ili CD s pričom u elektronskom obliku (u **.rtf** datoteci, bez posebnih formatiranja teksta).

Priče treba slati na adresu:

Pučko otvoreno učilište u Pazinu (za vampirske priče)

Šetalište Pazinske gimnazije 1

52000 Pazin

Rok za slanje priča je **1. travnja 2006. godine.**

Prosudbena komisija odabrat će najbolje priče za objavljivanje u zajedničkoj zbirci, koja će biti predstavljena na **5. Festivalu fantastične književnosti** koji će se održati u **Kringi i Pazinu, 11. i 12. kolovoza 2006. godine.**

Priče odabrane za objavljivanje u zbirci se ne rangiraju i ne nagrađuju posebnim nagradama. Autori čije se priče odaberu za zbirku bit će pozvani da svoje priče predstavljaju na spomenutom Festivalu.

Ukoliko se s vremenom ukažu mogućnosti da se, zahvaljujući nenadanoj naklonosti sponzora, neke priče ili autori ipak nagrađuju posebnim nagradama, takve će odabrati ista prosudbena komisija koja bira priče za objavljivanje.

Za ovaj natječaj i za ovu zbirku vampirska tematika je obavezna. Obavezno je i poštivanje propisane duljine od 10 kartica. Poželjno je, ali nipošto nije uvjet, da je vampirska priča radnjom smještena u Istru, i da se u njoj pojavljuje Jure Grando.

STANISŁAW LEM

1921. - 2006.

Dana 27. ožujka ove godine u Krakovu je nakon duge bolesti umro Stanisław Lem. Vijest je potresla sve ljubitelje znanstvene fantastike diljem svijeta: SF je siromašniji za još jednog majstora.

Stanisław Lem rođen je 12. rujna 1921. u gradu Lavovu, gdje se i školovao, a studij medicine dovršio je na Jagelonskom sveučilištu u Krakovu i premda je primio diplomu, nije položio završne ispite kako ga vojska ne bi unaovačila kao liječnika. Ubrzo je objavio prvu novelu, *Čovjek s Marsa*, no objavljivanje njegovog prvog romana - *Bolnica promjene* - spriječila tadašnja komunistička cenzura.

Prvi objavljeni roman, *Astronauti*, pojavio se 1951. godine, eda bi Lemova karijera uzela punog maha krajem pedesetih, odnosno početkom šezdesetih godina. Tada nastaju njegovi najpoznatiji romani - *Eden*, *Povratak sa zvijezda*, *Solaris*, *Nepobjedivi*, *Glas gospodara*, *Priče pilota Pirxa* i drugi.

Početkom sedamdesetih Lem se posvetio i filozofskim raspravama te esejistici. Godine 1973. pozvan je biti počasnim članom Science Fiction Writers of America, no tri godine kasnije je izbačen zbog otvorenog kritiziranja američkih kolega, s iznimkom Philipa K. Dicka.

Nakon uvođenja izvanrednog stanja u Poljskoj, Lem odlazi 1982. u Berlin, a zatim u Beč. U emigraciji je napisao posljednja SF djela, uključujući *Fijasko* 1986. godine. U domovinu se vraća dvije godine kasnije.

Tijekom devedesetih Lem se posvećuje futurologiji i esejistici. Član je Poljske akademije umjetnosti i višestruko odlikovan. Prema njegovoj priči snimljen je poljski film *Probni let pilota Pirxa*, dok je roman *Solaris* ekraniziran je dva puta - u Rusiji i Americi.

Preporučamo službenu web stranicu Stanisława Lema:

<http://www.lem.pl>